

СТРУКТУРНО-ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ: МЕТОДИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ**МАНТАЛІЮК Ольга¹, ВАЛЬКОВ Олександр²**¹ Хмельницький національний університет<https://orcid.org/0000-0002-0162-4312>mantaliuko@khmnu.edu.ua² Хмельницький національний університет<https://orcid.org/0000-0001-9486-4763>valkovo@khmnu.edu.ua

У статті розглядаються питання структурно-динамічного аналізу розвитку внутрішнього ринку на прикладі проблематики його імпортозалежності. Таким чином, у структурному плані аналізуються питання співвідношення продажу на внутрішньому ринку країни товарів вітчизняного та імпортного виробництва; у динамічному аспекті аналізується динаміка обсягів реалізації та структурних характеристик щодо частки товарів імпортного виробництва, які реалізуються на внутрішньому ринку. Методичний аспект дослідження полягає в розробці та застосуванні авторської методики аналізування на прикладі внутрішнього ринку однієї з країн. Прикладний аспект аналізу полягає в тому, що його результати слугують інформаційно-аналітичним базисом для обґрунтування рішень в межах державної політики в частині формування й реалізації якісної політики імпортозаміщення. Таким чином, метою дослідження визначено розробку й апробацію методики структурно-динамічного аналізування розвитку внутрішнього ринку країни на прикладі проблематики імпортозалежності.

Ключові слова: структурно-динамічний аналіз, моделювання, динаміка, економічна динаміка, внутрішній ринок, розвиток, імпортозалежність, імпортозаміщення, методика аналізу, прикладні рішення.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-30>

**ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ
ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ**

Проблематика розвитку внутрішнього ринку, а, відтак, структурно-динамічного моделювання цих процесів актуальна завжди. Такий висновок обумовлюється комплексним впливом внутрішнього ринку на всі без виключення параметри якості життя та національної економіки. Аналізування та моделювання процесів розвитку внутрішнього ринку дозволяє профільним органам державного управління формувати якісну і ефективну державну політику. Натомість, за неформованого інституційного середовища та необхідних структурних співвідношень в національному господарстві та внутрішньому ринку країни можуть розвиватися негативні наслідки, включаючи надмірний притік імпорту в порівнянні з економічним зростанням і промисловим виробництвом, ослаблення конкурентних позицій місцевих виробників товарів і послуг, зокрема кінцевого споживання та високого рівня доданої вартості.

Держава повинна приймати чітку та обґрунтовану позицію стосовно підтримки вітчизняних виробників, щоб забезпечити їх конкурентоспроможність через інновації та технології, зростання інтенсивності конкурентної боротьби в ринкових сегментах, покращення економіко-правових умов для поступу сфери торгівлі, підтримку кооперації та інтеграції у виробництві і розподілі товарів та послуг. Нехтування зазначеними аспектами може призвести до подальших втрат для вітчизняних виробників, зменшення можливостей зайнятості, погіршення структури економічної пропозиції та споживання, а також незадоволення в повній мірі потреб населення в потрібних товарах і послугах.

Недопущення цих негативних тенденцій потребує застосування якісного структурно-динамічного аналізування міри та тенденцій поширення імпортозалежності на внутрішньому ринку країни.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемам економічного аналізу в цілому та динамічно-структурного моделювання зокрема, а також формування та реалізації заходів у царині зміцнення конкурентоспроможності підприємств шляхом впровадження державної політики з удосконалення структур економіки, приділено багато уваги у працях таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як Аксельрод Р. Б., Шпаков А. В. [1, с. 113-122], Васильців Т., Лупак Р., Васильців В. [2, с.161-172;10], Глушечевський В. В. [3, с.107], Кривешко О. В. [4], Лахтіонова Л. А. [5, с.18-22], Матвійчук А. В. [6, с.52-54], Ревунов О. М. [7, с.161-169], Рижакова Г. М. [8, с.59-65], Лупак Р., Куницька-Ляш М., Березівський Я., Наконечна Н., Іванова Л. [10, с.1785-1798], та ін.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Проте, аналіз основних праць вказаних науковців дозволяє констатувати, що як зарубіжні, так і вітчизняні вчені внесли значний внесок у дослідження проблем економічного аналізу та державної структурної політики. Тим не менш, залишаються недослідженими питання стосовно методології динамічно-структурного оцінювання стану розвитку внутрішнього ринку країни, зокрема в частині його імпортозалежності) визначення на цій основі пріоритетів та шляхів подолання імпортозалежності через структурні зміни та інституціональні реформи, розробки науково обґрунтованих стратегій для заміщення імпорту, а також визначення джерел та засобів для забезпечення державної політики у цій царині.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є розробка й апробація методики структурно-динамічного аналізування розвитку внутрішнього ринку країни на прикладі проблематики імпортозалежності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У цьому дослідженні на прикладі ринку однієї з країн здійснено структурно-динамічне аналізування стану розвитку внутрішнього ринку, зокрема в аспекті його імпортозалежності.

Наведемо методику і результати аналізу за запропонованим підходом окремо на прикладі продовольчих і окремо – непродовольчих товарів, які складають найбільші частки в обсязі роздрібного товарообороту країни.

Як можемо спостерігати, найбільш імпортозалежними в країні були такі головні групи продовольчих товарів як плоди, ягоди, виноград, горіхи, кавуни та дині, риба і морепродукти, напої алкогольні. Звернімо увагу, що роздрібний товарооборот в сукупності лише за цими трьома товарними позиціями становив 8,9 % в загальному РТО та 22,3 % в РТО продовольчих товарів, а частка імпорту в цих товарах – від 48,8 до 84,3 %.

Частка імпорту в РТО, %	Значна	41,94-51,2 і більше	1			
	Середня	33,60-41,93	3		2	
	Помірна	9,39-33,59	5		4	
	Мала	0-9,38	10	7	6	8
			0-109,0	109,01-113,49	113,50-134,90	134,91-142,42 і більше
			Спадні, низькі	Помірні	Середні	Високі

Теми зростання частки імпорту в РТО, %

де 1 – плоди, ягоди, виноград, горіхи, кавуни та дині; 2 – риба і морепродукти;
3 – напої алкогольні; 4 – сир сичужний, плавлений та кисломолочний;
5 – вироби кондитерські; 6 – молоко та молочні продукти; 7 – напої безалкогольні;
8 – вироби тютюнові; 9 – м'ясо та птиця; 10 – м'ясо копчене, солоне та ковбасні вироби

Рис. 1. Позичування головних (за обсягами продажу) продовольчих товарів та товарних позицій, виготовлених не на території країни

Водночас, позитивно, що темпи зростання частки у вітчизняному РТО імпортової продукції за двома з цих трьох товарних позицій є низькими. Відповідно, органам державного регулювання, що прямо чи опосередковано реалізують державну структурну політику імпортозаміщення, потрібно реалізувати заходи, спрямовані на покращення ситуації у таких товарних сегментах, як

риба і морепродукти та сир сичужний, плавлений і кисломолочний. Адже частки продажу імпорту тут високі та зростають швидкими темпами.

Ситуація значно складніша в сегменті продажу непродовольчих товарів. Рівень їх імпортозалежності значно вищий. До прикладу, шість з десяти головних (за обсягами продажу на внутрішньому ринку України) товарів і товарних груп мають рівень продажу імпортих товарів понад 90 %, а дві товарні позиції – середньорічні темпи зростання імпорту від 6,4 до 10,9 рази.

Профільним органам державного управління потрібно звернути увагу на такі позиції як дизельне пальне, бензин моторний, комп'ютерна та інша обчислювальна техніка, одяг і білизна з тканин. Ці товари мають істотну частку імпорту, яка зростає швидкими темпами.

Вважаємо, що застосування цієї методики має вищу практичну значимість, а ніж врахування коефіцієнтів покриття. Таким чином, можна відстежувати не лише рівень входження в проблемну зону, але й динаміку погіршення чи покращення ситуації.

Додамо, що в якості інтегрального показника (K_i) може застосовуватися коефіцієнт, що складається з добутку таких часткових параметрів: (1) рівень імпортозалежності, (2) темпи її посилення та (3) частки у роздрібному товарообороті:

$$K_i = \sum_{s=1}^n (R_i \times T_i \times Q_i),$$

де R_i – рівень імпортозалежності i -го товару чи товарної групи, коефіцієнт;

T_i – середньорічні темпи зростання імпортозалежності товару чи товарної групи, коефіцієнт;

Q_i – частка товару чи товарної групи у РТО, коефіцієнт;

n – кількість товарів або товарних груп, сумарна частка яких в РТО становить 30 і більше %.

Частка імпорту в РТО, %	Значна	92,86-98,80 і більше	2	1			
	Середня	90,07-92,85	4	6	5	3	
	Помірна	38,11-90,06	7				
	Мала	0-38,10	8		10	9	
			0-103,63	103,64-6,38 рази	6,39 рази-9,6 рази	9,61 рази-10,9 рази і більше	
			Спадні, низькі	Помірні	Середні	Високі	

де 1 – комп'ютерна та інша обчислювальна техніка; 2 – аудіо- та відео обладнання, телекомунікаційне устаткування; 3 – одяг та білизна з тканин; 4 – прилади електропобутові; 5 – автомобілі та автотовари; 6 – товари парфумерно-косметичні; 7 – товари фармацевтичні; 8 – матеріали будівельні; 9 – дизельне пальне; 10 – бензин моторний

Рис. 2. Позичування головних (за обсягами продажу) непродовольчих товарів та товарних позицій, виготовлених не на території країни

Таким чином, стає можливим врахування не лише рівня імпорту за окремими товарними позиціями, а розрахунок середньозваженого коефіцієнта за товарами і товарними позиціями, які сумарно обіймають критичну частку продажу товарів на внутрішньому ринку. Звернімо увагу на роль коефіцієнта частки товарів у РТО.

По-перше, цей коефіцієнт дозволяє врахувати головні (за обсягами попиту) товари і товарні позиції.

По-друге, чим більшою буде кількість товарів і товарних груп, які в сумі перевищують 30 %, тим більше товарів і товарних позицій буде враховано і тим достовірнішими будуть отримані результати.

Так, із застосуванням цього методичного підходу нами розраховані коефіцієнти імпортозалежності внутрішнього ринку країни. Зокрема, в сегменті продовольчих товарів показник становив 0,044.

При цьому найбільший внесок для його збільшення забезпечив імпорт за такими товарами як напої алкогольні, плоди, ягоди, виноград, горіхи, кавуни та дині, вироби кондитерські, вироби тютюнові, кава.

Щодо імпортозалежності національної економіки країни від непродовольчих товарів, то головна відмінність полягає в тому, що лише чотири товарні позиції забезпечують одразу 33,6 % роздрібного товарообороту. Відтак, внутрішній ринок залежний від них на третину.

Таблиця 1

Результати розрахунку коефіцієнта імпортозалежності для продовольчих товарів країни

Товари і товарні групи	Частки в РТО, %	Частка в РТО наростаючим підсумком, %	Частки імпорту, коефіцієнт	Коефіцієнти середньорічного темпу зростання, коефіцієнт	Коефіцієнти імпортозалежності, коефіцієнт
Вироби тютюнові	6,5	6,5	0,051	1,13	0,0037
Напої алкогольні	6,4	12,9	0,157	1,07	0,0107
Вироби кондитерські	2,9	15,8	0,128	1,08	0,004
М'ясо та птиця	2,3	18,1	0,049	1,42	0,0016
М'ясо копчене, солоне та ковбасні вироби	2,1	20,2	0,04	1,02	0,0008
Молоко та молочні продукти	1,8	22,0	0,074	1,11	0,0014
Плоди, ягоди, виноград, горіхи, кавуни та дині	1,4	23,4	0,512	0,95	0,0068
Сир сичужний, плавлений та кисломолочний	1,2	24,6	0,149	1,26	0,0022
Риба і морепродукти	1,1	25,7	0,34	1,19	0,0044
Напої безалкогольні	1,1	26,8	0,063	1,12	0,0007
Вироби хлібобулочні (крім кондитерських)	1,0	27,8	0,024	1,21	0,00029
Овочі	0,8	28,6	0,223	1,30	0,0023
Води мінеральні	0,7	29,3	0,076	1,03	0,00054
Кава	0,7	30,0	0,544	1,07	0,004
Разом, коефіцієнт імпортозалежності					0,044

За розрахунками встановлено, що коефіцієнт імпортозалежності внутрішнього ринку країни від продажу непродовольчих товарів становив 0,38. Це високе значення. Саме над покращенням структурних характеристик з продажу вітчизняних і імпортованих товарів цих груп потрібно працювати органам державного управління. Звичайно, що відновити вітчизняне виробництво і продаж бензину та дизельного пального, автомобілів і автотоварів складно.

Але, по-перше, країна має досвід виробництва цих товарів у достатньо великих обсягах; по-друге, є й досвід співробітництва з провідними світовими виробниками у сфері автомобіле- і машинобудування. Щодо фармацевтичних товарів, то в нашій державі є потенціал їх виробництва не лише для внутрішнього ринку, але й на експорт.

Таблиця 2

Результати розрахунку коефіцієнта імпортозалежності для непродовольчих товарів країни

Товари і товарні групи	Частки в РТО, %	Частка в РТО наростаючим підсумком, %	Частки імпорту, коефіцієнт	Коефіцієнти середньорічного темпу зростання, коефіцієнт	Коефіцієнти імпортозалежності, коефіцієнт
Бензин моторний	11,7	11,7	0,313	1,89	0,0692
Автомобілі та авто товари	10,2	21,9	0,874	1,03	0,0918
Товари фармацевтичні	6,3	28,2	0,492	1,03	0,0319
Дизельне пальне	5,4	33,6	0,34	10,2	0,1873
Разом, коефіцієнт імпортозалежності					0,38

Застосування запропонованої методики дозволить формувати більш якісну інформаційну базу для ухвалення раціональних управлінських рішень відносно реалізації державної структурної

політики імпортозаміщення, оцінювання ефективності якої є предметом наступного підрозділу дослідження.

Гострі проблеми імпортозаміщення в країні значною мірою обумовлені недостатністю і недоліками державного регулювання в цій сфері, а зокрема щодо формування і реалізації організаційно-економічного механізму державної структурної політики імпортозаміщення. Тут йдеться і про недосконалість нормативно-правового та нормативно-програмного забезпечення, відсутність необхідних інституцій, недоліки організації системи державного регулювання і комплексного впливу на стримування імпортозалежності, розвиток вітчизняного виробництва та зміцнення позицій товарів і послуг, виготовлених на території України, на внутрішньому ринку, слабкість економічних стимулів для реального сектору, системи підприємництва та населення щодо підтримки і вітчизняного виробника і сприяння більш структурно збалансованому розвитку локальних споживчих ринків.

До прикладу, органами державного управління в недостатній мірі враховуються чинники, дія яких прямо чи опосередковано сприяє розвитку процесів насичення внутрішнього ринку імпортною продукцією і послугами. З метою їх ідентифікації проведено регресійний аналіз, де за залежну змінну (Y) було обрано частку імпорту у роздрібному товарообороті за регіонами України. Залежними змінними (X_1 - X_{26}) були показники чисельності населення, розвитку промислового та сільськогосподарського виробництва, експорту і імпорту, ВРП, розвитку системи торгівлі та забезпеченості населення її об'єктами і торговою площею, обсяги роздрібногo товарообороту, у т. ч. за різними об'єктами торгівлі і товарами тощо за регіонами країни. Загальна вибірка становила значень 2106 показників.

Встановлено, що найбільш істотними факторами, які мають позитивний вплив на зростання частки імпорту у внутрішньо регіональному споживанні товарів є обсяг реалізації вітчизняної промислової продукції (коефіцієнт регресії становив 0,33), обсяги експорту (0,82) та імпорту (1,32), забезпеченість населення об'єктами торгівлі (0,29), обсяги товарообороту непродовольчих товарів (0,69) та забезпеченість населення аптеками (0,39) (табл. 3).

Таблиця 3

Інформація про статистичну значущість результатів регресійного аналізу впливу показників розвитку вітчизняного виробництва та сфери товарного обігу на імпортозалежність за регіонами країни

Фактори	Beta	Std.Err.	B	Std.Err.	t(63)	p-level
Вільний член	-	-	2,343993	0,655225	3,57739	0,000674
X_1	-0,22246	0,119606	-0,029901	0,016076	-1,85994	0,067564
X_3	-0,841817	0,201990	-0,024552	0,005891	-4,16762	0,000096
X_4	0,331947	0,224161	0,004777	0,003226	1,48084	0,143632
X_6	0,817204	0,245659	0,181702	0,054621	3,32658	0,001470
X_7	1,319669	0,236544	0,181525	0,032538	5,57895	0,000001
X_8	-0,709195	0,364008	-0,015174	0,007788	-1,94829	0,055838
X_9	-0,602708	0,272086	-0,034138	0,015411	-2,21514	0,030374
X_{10}	-0,200568	0,11228	-0,058921	0,032985	-1,78632	0,078860
X_{11}	-0,160585	0,087997	-0,020448	0,011205	-1,82489	0,072759
X_{12}	-0,302831	0,107855	-0,052856	0,018825	-2,80775	0,006633
X_{15}	0,293067	0,135361	0,033241	0,015353	2,16507	0,034177
X_{16}	-0,396036	0,210023	-0,127985	0,067872	-1,88568	0,063951
X_{19}	0,699215	0,285981	0,100112	0,040946	2,44497	0,017295
X_{22}	-0,198136	0,121503	-0,021132	0,012959	-1,63070	0,107943
X_{25}	0,38996	0,191677	0,270777	0,133095	2,03446	0,046119
X_{26}	-0,148676	0,080782	-0,005094	0,002768	-1,84045	0,070412

$$R = 0,89325376; R^2 = 0,79790227; p < 0,0000; \text{Std. error} = 0,12951,$$

де y – частка товарів, виготовлених не на території країни у роздрібному товарообороті; X_1 – частка населення; X_3 – витрати населення в розрахунку на одну особу; X_4 – обсяг реалізації виготовленої в регіоні промислової продукції в розрахунку на одну особу; X_6 – обсяг експорту в розрахунку на одну особу; X_7 – обсяги імпорту в розрахунку на одну особу; X_8 – ВРП в розрахунку на одну особу; X_9 – капітальні інвестиції в розрахунку на одну особу; X_{10} – коефіцієнт покриття експортом імпорту; X_{11} – рівень зайнятості населення; X_{12} – рівень безробіття; X_{15} – забезпеченість населення об'єктами торгівлі; X_{16} – забезпеченість населення торговою площею магазинів; X_{19} – товарооборот непродовольчих товарів на один магазин; X_{22} – товарооборот на один об'єкт торгівлі поза магазинами; X_{25} – забезпеченість населення аптеками; X_{26} – товарні запаси в роздрібній мережі.

Натомість позитивно позначається на зменшенні частки імпортованих товарів чисельність населення («мінус» 0,22), витрати населення («мінус» 0,84), обсяги ВРП («мінус» 0,71), обсяги капітальних інвестицій («мінус» 0,60), покриття експортом імпорту («мінус» 0,20), зайнятість населення («мінус» 0,16), безробіття («мінус» 0,30), забезпеченість населення торговою площею магазинів («мінус» 0,39), обсяги товарообороту у позамагазинній торгівлі («мінус» 0,19) та обсяги товарних запасів у роздрібній мережі («мінус» 0,15).

Парадоксально, але не спостерігається статистично значимого зв'язку між імпортозалежністю та такими чинниками як зростання доходів населення, обсяги виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції, чисельність суб'єктів роздрібної торгівлі та її торгова площа, обсяги роздрібно-товарообороту.

Такими чином, варто сформулювати кілька висновків. По-перше, проблема імпортозалежності більше поширена у промислово розвинених регіонах, де великі обсяги промислового виробництва та зовнішньої торгівлі, населення активно придбає непродовольчі та інвестиційні товари, розвинута роздрібно-торгівля. По-друге, у регіонах з високим ВРП, інвестиціями, великими витратами населення та високим рівнем зайнятості спостерігається більша активність у пропозиції та продажу вітчизняних товарів, які конкурують з імпортованими аналогами. Для цього розвивається роздрібно-торговельна мережа та збільшуються торгові площі. По-третє, затоварювання складів та недостатньо ефективна маркетингова діяльність виробників і посередників вітчизняних товарів призводять до зменшення частки їх продажу та відповідного збільшення обсягів продажу імпортованої продукції.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

В цілях більш якісного дослідження проблеми імпортозалежності та обґрунтування за його результатами ґрунтовніших управлінських рішень в роботі удосконалено методіку розрахунку інтегрального показника імпортозалежності (як сума добуток часткових коефіцієнтів: рівня імпортозалежності, індексу її зміни, частки у роздрібно-товарообороті), а також запропоновано нову методику розміщення товарних позицій у межах матриці «Частка імпорту на внутрішньому ринку – динаміка її зміни». За підсумками дослідження виявлено, що у продовольчому секторі найбільш імпортозалежними є такі сегменти ринку продовольчих товарів, як риба, морепродукти, сир та м'ясо з птицею. У непродовольчому секторі це дизельне паливо, бензин, комп'ютерна техніка та одяг з білизною. Загальні коефіцієнти імпортозалежності є вищими для продовольчих товарів.

Перспективи подальших досліджень стосуються обґрунтування системи ресурсного забезпечення формування й реалізації механізмів та інструментарію державної політики збалансованого розвитку внутрішнього ринку країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аксельрод Р. Б., Шпаков А. В. Економіко-управлінські предиктори трансформації операційних систем будівельного девелопменту в умовах цифровізації економіки. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. № 12. С. 113-122.
2. Васильців Т., Лупак Р., Васильців В. Характеристика функціональних складових стійкості сектору інформаційно-комунікаційних технологій України. *Економічний дискурс*. 2017. № 1. С. 161-172.
3. Глушечевський В. В. Адаптивне управління підприємством із використанням прогресивних методів обліку затрат на виробництво. *Фінанси України*. 2010. № 5. С. 107.
4. Кривешко О. В. Оцінка вагомості конкурентних переваг. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/66.pdf.
5. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. К. : КНЕУ, 2001. 388 с.
6. Матвійчук А.В. Аналіз та прогнозування розвитку фінансово-економічних систем із використанням теорії нечіткої логіки. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 208 с.
7. Ревунов О. М. Аналітичні інструменти діагностики систем менеджменту якості підприємств-стейкхолдерів будівельних проектів. *Управління розвитком складних систем*. 2021. Вип. 45. С. 161-169.
8. Рижаківа Г. М. Методологічна регламентація та аналітико-інформаційне забезпечення менеджменту організацій в сучасній системі будівельного девелопменту. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. № 7-8. С. 59-65.
9. Lupak R., Kuniyska-Iliash M., Berezivskiy Y., Nakonechna N., Ivanova L., Vasylytsiv T.

[Information and analytical support system of enterprise competitiveness management](#). *Accounting*, 2021. vol. 7. no. 2. pp. 1785-1798.

10. Vasylytsiv T. [The Economic Security of Ukraine Business: Strategy and Mechanisms for Strengthening](#). 2008. Lviv: Aral.

REFERENCES:

1. Axelrod, R. B., Shpakov, A. V. (2021). Economic-management predictors of transformation of operational systems of construction development in conditions of digitalization of the economy. *Formation of market relations in Ukraine*. no. 12. pp. 113-122.
2. Vasylytsiv, T., Lupak, R., Vasylytsiv, V. (2017). Characterization of the functional components of the stability of the information and communication technologies sector of Ukraine. *Economic discourse*. no. 1. pp. 161-172.
3. Hlushchevskiy, V. V. (2010). Adaptive enterprise management using progressive methods of accounting for production costs. *Finances of Ukraine*. no. 5. pp. 107.
4. Kryveshko, O. V. (2020). Evaluation of the importance of competitive advantages. *Efficient economy*. no. 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/66.pdf.
5. Lakhtionova, L. A. (2001). Financial analysis of business entities. K.: KNEU, 2001. 388 p.
6. Matviychuk, A. V. (2005). Analysis and forecasting of the development of financial and economic systems using the theory of fuzzy logic. K.: Center of Educational Literature. 208 p.
7. Revunov, O. M. (2021). Analytical tools for diagnosis of quality management systems of enterprises-stakeholders of construction projects. *Management of the development of complex systems*. Iss. 45. pp. 161-169.
8. Ryzhakova, G. M. (2021). Methodological regulation and analytical and information support of the management of organizations in the modern system of building development. *Formation of market relations in Ukraine*. no. 7-8. pp. 59-65
9. Lupak, R., Kunytska-Iliash, M., Berezivskiy, Y., Nakonechna, N., Ivanova, L., Vasylytsiv, T. (2021). [Information and analytical support system of enterprise competitiveness management](#). *Accounting*. Vol. 7. no. 2. pp. 1785-1798.
10. Vasylytsiv, T. (2008). [The Economic Security of Ukraine Business: Strategy and Mechanisms for Strengthening](#). Lviv: Aral.

STRUCTURAL AND DYNAMIC ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT OF THE DOMESTIC MARKET: METHODOLOGICAL AND APPLIED PRINCIPLES

MANTALYUK Olha, VALKOV Oleksandr
Khmelnitskyi National University

The article deals with the issues of structural and dynamic analysis of the development of the domestic market on the example of the issue of its import dependence. Thus, in the structural plan, the issue of the ratio of sales on the domestic market of domestically produced and imported goods is analyzed; in the dynamic aspect, the dynamics of sales volumes and structural characteristics are analyzed in relation to the share of imported goods that are sold on the domestic market. The methodical aspect of the research consists in the development and application of the author's method of analysis on the example of the domestic market of one of the countries. The applied aspect of the analysis is that its results serve as an informational and analytical basis for justifying decisions within the framework of state policy in terms of the formation and implementation of a quality policy of import substitution. Thus, the purpose of the study is to develop and test the method of structural and dynamic analysis of the development of the domestic market of the country on the example of the problem of import dependence. For the purposes of a more qualitative study of the problem of import dependence and the justification based on its results of more thorough management decisions, the methodology for calculating the integral indicator of import dependence (as the sum of the products of the partial coefficients: the level of import dependence, the index of its change, the share in retail turnover), as well as a new methodical approach to the positioning of goods and commodity groups on the matrix "The share of imports in retail turnover - rates of its growth" is proposed. It was established that among food products, import dependence is the highest for such product groups as fish and seafood and rennet, processed and sour-milk cheese, meat and poultry; among non-food products – diesel fuel, motor gasoline, computer and other computing equipment, clothes and underwear made of fabrics.

Keywords: structural and dynamic analysis, modeling, dynamics, economic dynamics, internal market, development, import dependence, import substitution, analysis method, applied solutions.